

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na lata 2025-2028

Spis treści

I. Streszczenie	3
II. Uwarunkowania	5
II.1 Tło i uwarunkowania opracowania Strategii	5
II.2 Rola i miejsce Strategii działania w systemie planowania strategicznego funduszy	6
II.3 Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi	6
III. Diagnoza strategiczna	8
III.1 Potencjał finansowy	8
III.1.1 Stan Funduszu	8
III.1.2 Przychody	8
III.1.3 Koszty	9
III.1.4 Finansowanie ochrony środowiska	10
III.2 Potencjał organizacyjny	12
III.2.1 Liczba zatrudnionych	13
III.2.2 Struktura zatrudnienia	13
III.2.3 Zakres realizowanych działań	14
III.3 Analiza wdrożenia obecnie obowiązującej Strategii działania	16
III.3.1 Zawarte umowy	17
III.3.2 Efekty środowiskowe	18
III.3.3 Działania poza finansowaniem ochrony środowiska	19
III.4 Analiza SWOT systemu funduszy	19
IV. Strategia działania WFOŚiGW w Warszawie na lata 2025-2028	21
IV.1 Metodyka opracowania Strategii działania	21
IV.2 Wizja, Misja, Cel strategiczny	21
IV.3 Priorytety środowiskowe (dziedzinowe i horyzontalne)	21
IV.4 Cele operacyjne Strategii działania	27
IV.4.1 Perspektywa Interesariusze	28
IV.4.2 Perspektywa Finanse	28
IV.4.2 Perspektywa Procesy wewnętrzne	28
IV.4.2 Perspektywa Rozwój	28
V. System wdrażania Strategii działania	29
VI. Analiza Ryzyk	30
VII. Spis rysunków, tabel i użytych skrótów	33

I. Streszczenie

Realizacja przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej wymaga zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania oraz prowadzenia efektywnych działań w tym obszarze. Finansowanie ochrony środowiska w Polsce odbywa się za pomocą wielu instrumentów i instytucji oraz towarzyszących temu przepisów, które określają zasady gromadzenia, tryb wykorzystania środków finansowych w celu poprawy jakości środowiska naturalnego.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (dalej zwany „WFOŚiGW w Warszawie” lub „Fundusz”) działa na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (POŚ). Fundusz jest samodzielną instytucją finansową posiadającą osobowość prawną. Działa jako samorządowa osoba prawna. WFOŚiGW w Warszawie został powołany w celu finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej na szczeblu regionalnym, a zakresem działania obejmuje teren województwa mazowieckiego.

WFOŚiGW w Warszawie razem z pozostałymi wojewódzkimi funduszami oraz Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) stanowią niezależne podmioty, a jednocześnie tworzą spójny i skutecznie działający system funduszy ekologicznych w Polsce. Aby działania wszystkich funduszy były skoordynowane, ustawa POŚ wyposaża je we Wspólną Strategię, która jest sporządzana raz na 4 lata. Opierając się na wytycznych „Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025-2028” (Wspólna Strategia), została przygotowana „Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na lata 2025-2028” (Strategia działania).

Na lata 2025-2028 w Strategii działania dla WFOŚiGW w Warszawie określono wizję, misję oraz cel strategiczny:

Wizja:

Nowoczesny, elastyczny, kompetentny, sprawny i efektywny system wspierania działań na rzecz środowiska, neutralności klimatycznej i zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska.

Misja:

Skutecznie i efektywnie wspieramy działania na rzecz środowiska oraz zrównoważonego gospodarowania jego zasobami na terenie województwa mazowieckiego.

Cel strategiczny:

Poprawa stanu środowiska poprzez wspieranie racjonalnego i zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi, skuteczne i efektywne finansowanie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku na terenie województwa mazowieckiego.

Planowane działania WFOŚiGW w Warszawie są zgodne z polityką ochrony środowiska państwa oraz z regionalnymi kierunkami rozwoju społeczno-gospodarczego i polityką ekologiczną województwa mazowieckiego.

Realizację wyznaczonego na najbliższe cztery lata celu strategicznego oparto na przyjętych – zgodnych ze Wspólną Strategią – **priorytetach środowiskowych** (dziedzinowych i horyzontalnych), a także towarzyszących **celach operacyjnych**, które mają za zadanie usprawnić funkcjonowanie WFOŚiGW w Warszawie.

Strategia działania WFOŚiGW w Warszawie na lata 2025-2028 wskazuje następujące do realizacji najważniejsze **cele dziedzinowe**:

- Transformacja energetyczna;
- Poprawa jakości powietrza;

- Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna;
- Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

oraz **cele horyzontalne**:

- Edukacja ekologiczna;
- Monitoring środowiska;
- Adaptacja do zmian klimatu;
- Innowacyjność.

Skutecznemu i efektywnemu wspieraniu przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku służyć będą **cele operacyjne** pogrupowane w czterech perspektywach, tj.:

- Interesariusze;
- Finanse;
- Procesy wewnętrzne;
- Rozwój.

Najważniejsze cechy funkcjonowania WFOŚiGW w Warszawie, które świadczą o znaczącej roli Funduszu jako instytucji finansującej ochronę środowiska, w szczególności to:

- zdolność do generowania wypłat środków na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w większych kwotach niż wpływy uzyskiwane z tytułu opłat i kar środowiskowych (wypracowane mechanizmy finansowania zwrotnego);
- wiarygodność finansowa i merytoryczna oraz wieloletnie doświadczenie w finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- ukierunkowany na realizację celów środowiskowych zobiektywizowany i bezstronny proces przyznawania dofinansowania;
- współpraca z różnymi podmiotami pozwalająca na sprawną realizację polityki państwa i regionu w obszarze środowiska;
- możliwość wdrażania różnych programów, w tym realizowanych przy udziale środków europejskich;
- pomoc w rozpoznawaniu kluczowych problemów środowiskowych regionu (współfinansowanie przedsięwzięć);
- zdolność do natychmiastowego reagowania w przypadku wystąpienia nagłych zagrożeń środowiska oraz awarii (finansowania przedsięwzięć eliminujących skutki tych zagrożeń);
- Wykwalifikowana kadra pracownicza.

Posiadane przez WFOŚiGW w Warszawie ponad 30-letnie doświadczenie w finansowaniu podmiotów o różnych formach organizacyjno-prawnych i różnorodnych potrzebach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, potencjał kadrowy Funduszu o wysokim poziomie merytorycznym i długoletniej praktyce oraz stabilne przychody - pozwalają właściwie realizować powierzone zadania. Dzięki temu Fundusz uznawany jest za wiarygodną instytucję, która zapewnia efektywne wydatkowanie środków na rzecz środowiska na terenie województwa mazowieckiego.

II. Uwarunkowania

II.1 Tło i uwarunkowania opracowania Strategii

Na podstawie art. 400h ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, Rada Nadzorcza WFOŚiGW w Warszawie uchwała, raz na 4 lata, strategię działania, która wynika ze wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy oraz z uwarunkowań regionalnych, do dnia 30 września roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tą strategią.

Wspólna Strategia po uprzednim uzgodnieniu jej z ministrem właściwym do spraw klimatu oraz ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej, uchwalana jest przez Radę Nadzorczą NFOŚiGW do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tą wspólną strategią.

Wspólna Strategia stanowi podstawę do tworzenia wynikających z niej indywidualnych strategii działania funduszy zarówno Narodowego Funduszu (art. 400h ust. 2 pkt. 3 ustawy POŚ) jak i wojewódzkich funduszy (art. 400h ust. 4 pkt 1 ustawy POŚ).

Przy opracowywaniu poszczególnych strategii funduszy, Wspólna Strategia wyznacza kierunek na najbliższe cztery lata oraz określa możliwe obszary współpracy w celu zachowania jedności działania poszczególnych funduszy w ramach funkcjonowania spójnego systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce.

„Wspólna Strategia Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025-2028” wskazuje wspólną wizję, misję i cel strategiczny dla wszystkich funduszy, tj.:

Wizja:

Nowoczesny, elastyczny, kompetentny, sprawny i efektywny system wspierania działań na rzecz środowiska, neutralności klimatycznej i zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska.

Misja:

Skutecznie i efektywnie wspieramy działania na rzecz środowiska oraz zrównoważonego gospodarowania jego zasobami.

oraz **Cel strategiczny:**

Zmniejszenie wpływu działalności człowieka na klimat, poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami poprzez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku.

Dokument ten określa również główne priorytety środowiskowe oraz cele operacyjne. Jednakże, dla zachowania niezbędnej elastyczności, poszczególne strategie indywidualne, z uwagi m.in. na różne uwarunkowania regionalne mogą być uzupełniane o dodatkowe priorytety środowiskowe oraz cele.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, jako jeden z szesnastu wojewódzkich funduszy wraz z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - stanowią niezależne podmioty, które wspólnie obsługują jeden spójny obszar zadań publicznych: finansowe wspieranie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce.

Środki własne WFOŚiGW w Warszawie przekazywane na przedsięwzięcia realizowane na terenie województwa mazowieckiego pochodzą, w szczególności z wpływów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. Jedną z cech Funduszu jest generowanie wypłat środków na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w większych kwotach niż wpływy, o których mowa powyżej. Wynika to z wypracowanych mechanizmów finansowania zwrotnego.

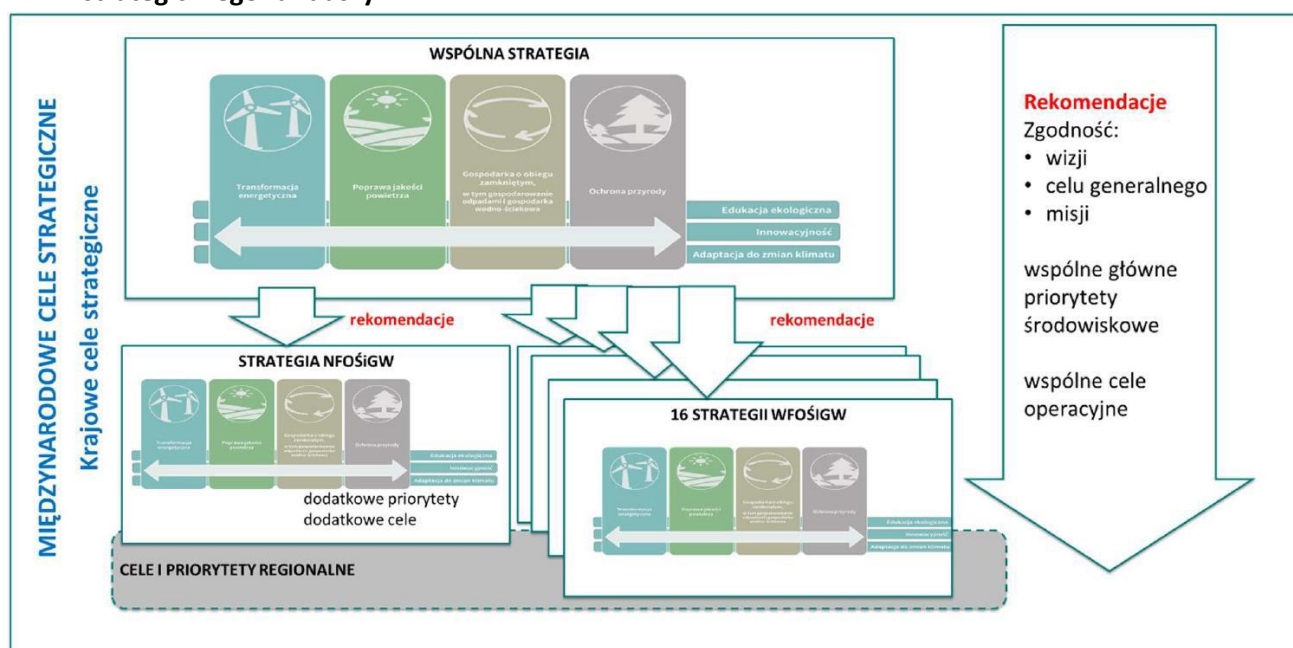
Wieloletnie doświadczenie organizacyjne, zarówno wiarygodność finansowa jak i merytoryczna, a także współpraca z różnymi jednostkami pozwala na sprawną realizację polityki państwa i regionu w obszarze środowiska. WFOŚiGW w Warszawie posiada zdolności do szybkiego reagowania na zmieniające się potrzeby środowiskowe oraz możliwości wdrażania różnych programów, w tym realizowanych przy udziale środków europejskich. Wypracowywane zasady współpracy pomiędzy WFOŚiGW w Warszawie, NFOŚiGW oraz pozostałymi wojewódzkimi funduszami pozwalają na sprawną realizację programów ogólnokrajowych.

II.2 Rola i miejsce Strategii działania w systemie planowania strategicznego funduszy

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na lata 2025-2028 oparta na Wspólnej Strategii ma na celu zdefiniowanie najważniejszych kierunków i zadań stojących przed WFOŚiGW w Warszawie na cztery najbliższe lata. Istotne zadania, które dokument ten ma do spełnienia to, w szczególności:

- zachowanie jedności wizji, misji i celu strategicznego ze Wspólną Strategią;
- zachowanie głównych priorytetów środowiskowych (dziedzinowych i horyzontalnych) stanowiących tło realizacji celów operacyjnych;
- uregulowanie obszaru współpracy, wzajemnych relacji pomiędzy funduszami, oddziaływania (z zachowaniem niezależności organizacyjnej), a także rozwoju współpracy w realizacji celów krajowych i unijnych w obszarze środowiska;
- przy konstruowaniu oferty programowej kierowanie się następującymi zasadami: unikaniem konkurencyjności, komplementarnością, synergią działań, wspomaganiem.

Rys. 1. Umiejscowienie Strategii działania WFOŚiGW w Warszawie na lata 2025-2028 w systemie planowania strategicznego funduszy

II.3 Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na lata 2025-2028 uwzględnia kierunki rozwoju oraz zachowuje spójność m. in. z poniższymi dokumentami strategicznymi i programowymi, tj. z:

- Politykę ekologiczną Państwa 2030 – strategią rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej;
- Politykę energetyczną Polski do 2040 r.;

- Polską Strategią Wodorową do roku 2030 z perspektywą do 2040 r.;
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030);
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. (SRT2030);
- Krajowym Programem Ograniczania Zanieczyszczeń Powietrza (KPOZP) – aktualizacja;
- Aktualizacją Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.);
- Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2028 (KPGO2028);
- Strategią dla ciepłownictwa do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.;
- Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

W wielu z tych dokumentów zarówno NFOŚiGW jak i wojewódzkie fundusze wymieniono jako instytucje realizujące zadania w nich wskazane.

Działalność Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie ukierunkowana jest na realizację polityki ekologicznej województwa mazowieckiego, w związku z powyższym opracowując Strategię działania uwzględniono dokumenty o charakterze regionalnym – strategię województwa, środowiskowe plany i programy wojewódzkie, m. in.:

- Strategię Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+;
- Program ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2030 roku;
- Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego.

III. Diagnoza strategiczna

III.1 Potencjał finansowy

III.1.1 Stan Funduszu

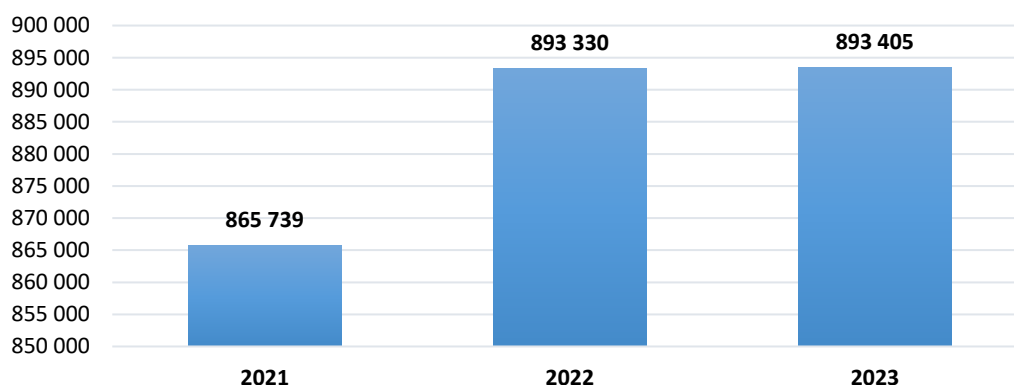
Poprzez potencjał finansowy WFOŚiGW w Warszawie rozumie się stan i strukturę aktywów netto posiadanych przez Fundusz (stan Funduszu). Stan Funduszu w latach 2021-2023 systematycznie wzrastał i na koniec 2023 roku WFOŚiGW w Warszawie dysponował kwotą aktywów w wysokości 893 405 tys. zł.

Najistotniejszą pozycją aktywów w latach 2021-2023 stanowiły należności, a przede wszystkim należności z tytułu udzielonych pożyczek, jak również należności z tytułu udzielonych dotacji w ramach umów udostępnienia środków zawartych z NFOŚiGW. Kolejną kluczową pozycją wpływającą na majątek Funduszu były środki pieniężne, a w szczególności: kwoty wpłaconych przez pożyczkobiorców lokat kaucyjnych stanowiących zabezpieczenia udzielonych im pożyczek, kwoty zaliczkowo udostępnionych środków z NFOŚiGW na wspólną realizację programów priorytetowych, kwoty zobowiązań wynikających z zawartych umów ze środków WFOŚiGW w Warszawie, jak również przyrzeczenia, w tym promesy ze środków Funduszu.

W okresie trzech analizowanych lat, fundusze własne WFOŚiGW w Warszawie na koniec roku przekraczały wielkości wstępnie planowane.

Posiadany majątek Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie pokazuje możliwości wspierania działań realizowanych w obszarze ochrony środowiska na terenie województwa mazowieckiego, które mogą przekraczać wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska przekazywane przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie (stanowiące podstawowe źródło przychodów Funduszu).

Rys. 2. Stan Funduszu w latach 2021-2023 (w tys. zł)

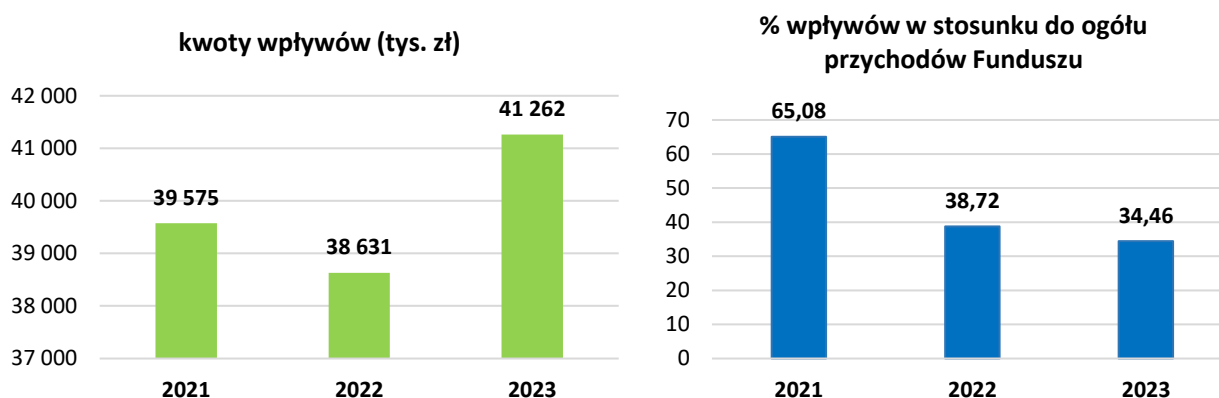
III.1.2 Przychody

Wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska były podstawowym źródłem przychodów WFOŚiGW w Warszawie w latach 2021-2023. Pozostałe przychody Funduszu stanowiły: wpływy z tytułu administracyjnych kar pieniężnych za nieprzestrzeganie wymogów ochrony środowiska i gospodarki wodnej, nadwyżki budżetów gmin i powiatów przekazywane do Funduszu, przychody finansowe (w tym: przychody z odsetek od pożyczek oraz przychody z oprocentowania papierów wartościowych i rachunków bankowych), pozostałe przychody.

Przekazywane kwoty przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie, stanowiące wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska, w analizowanym okresie nie podlegały znacznym wahaniom, jednak procent tych wpływów w stosunku do ogółu przychodów WFOŚiGW w Warszawie ulegał

zmniejszeniu. Pomimo tego środki przekazywane w latach 2021-2023 przez Urząd Marszałkowski były nadal dla Funduszu podstawowym źródłem przychodów.

Rys. 3. Struktura wpływów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska w latach 2021-2023

Wpływy z tytułu kar administracyjnych za naruszenie wymogów środowiskowych stanowiły niewielką część przychodów WFOŚiGW w Warszawie i w latach 2021-2023 nie przekroczyły 1% ogółu przychodów.

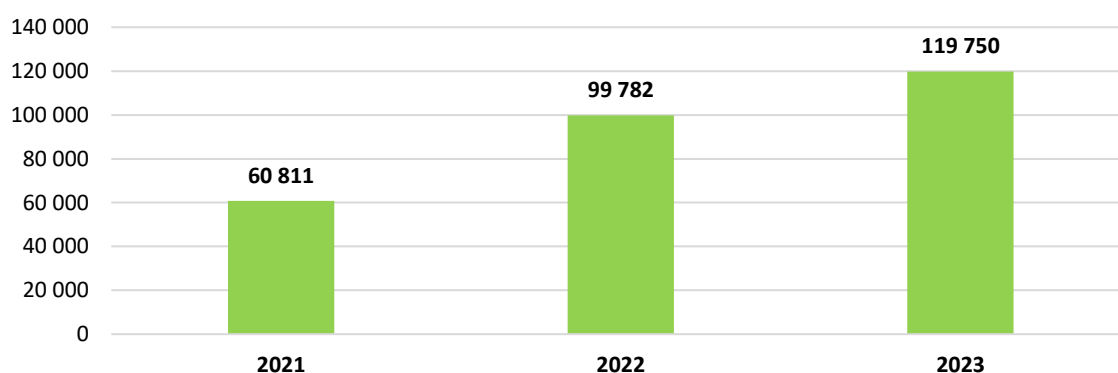
Kolejnym źródłem przychodów były wpływy z nadwyżek budżetów gmin i powiatów, które w ujęciu procentowym w stosunku do wszystkich wpływów Funduszu wyniosły odpowiednio: w 2021 r. – 12,14%, w 2022 – 10,61%, natomiast w 2023 r. spadły do 3,68%. Łączna kwota wpływów z nadwyżek budżetów gmin i powiatów w latach 2021-2023 wyniosła 22 389 tys. zł.

Zasadniczą pozycję przychodów finansowych Funduszu stanowiły przychody z tytułu oprocentowania udzielonych pożyczek, które kształtowały się na poziomie: w 2021 r. – 10 995 tys. zł i było to 18,08% ogółu przychodów, w 2022 r. – 22 822 tys. zł (22,87% ogółu przychodów), a w roku 2023 wzrosły do 27 648 tys. zł stanowiąc 23,09% ogółu przychodów WFOŚiGW w Warszawie.

Przychody z tytułu oprocentowanych rachunków bankowych to: w 2021 r. 387 tys. zł (0,64% ogółu przychodów Funduszu), w 2022 r. – 19 600 tys. zł (19,64% ogółu przychodów), a w 2023 r. wzrost do 26 894 tys. zł (22,46% ogółu przychodów).

Pozostałe źródła przychodów WFOŚiGW w Warszawie stanowiły m.in. wpływy z tytułu spłat rat pożyczek.

Rys. 4. Przychody i wpływy WFOŚiGW w Warszawie w latach 2021-2023 (tys. zł)

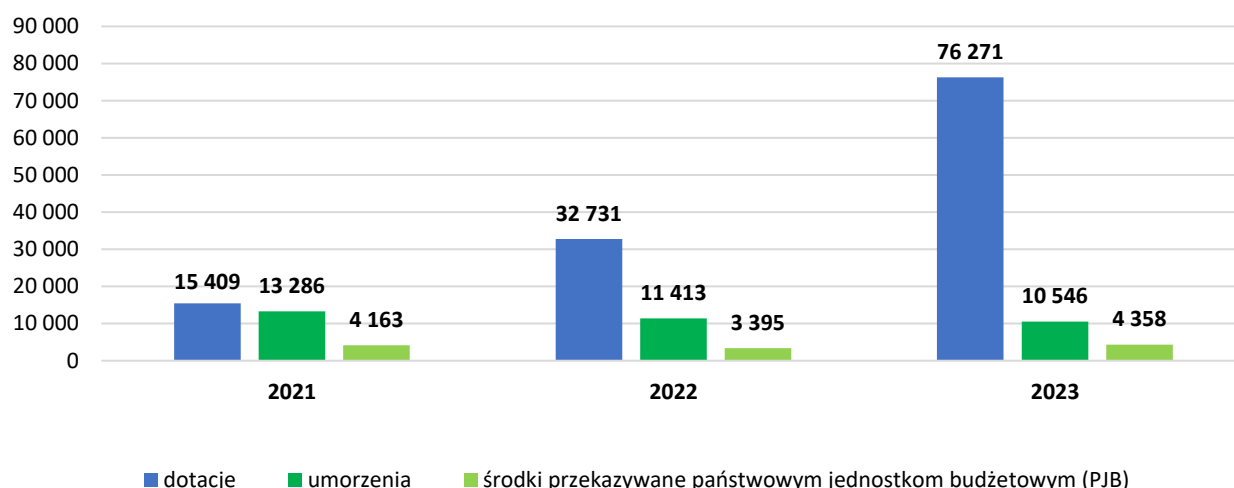

III.1.3 Koszty

Koszty ogółem jakie poniósł WFOŚiGW w Warszawie w latach 2021-2023 wyniosły 243 668 tys. zł. Spośród wszystkich kosztów Funduszu, najwyższe w całej strukturze kosztów stanowiły koszty związane z dofinansowaniem przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Koszty te systematycznie wzrastały i tak:

w roku 2021 wyniosły 32 959 tys. zł stanowiąc 63,62% ogółu kosztów, w 2022 r. – 47 839 tys. zł i było to 66,27% ogółu kosztów, a w 2023 r. wzrosły do 91 324 tys. zł i stanowiły 76,31% łącznych kosztów. Koszty dofinansowania przedsięwzięć w formie dotacji były najwyższe, następnie koszty częściowych umorzeń pożyczek oraz przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa. Pozostałe koszty związane ze wsparciem przedsięwzięć proekologicznych, tj. dopłaty do kredytów, nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej łącznie nie przekraczały 1% kosztów związanych z dofinansowaniem zadań z zakresu ochrony środowiska.

Rys. 5. Koszty związane z dofinansowaniem przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska w latach 2021-2023 (tys. zł)

Koszty funkcjonowania organów i biura WFOŚiGW w Warszawie, w skład których wliczono wynagrodzenia, pochodne wynagrodzeń oraz pozostałe koszty w tym zakresie w latach 2021-2023 wyniosły 46 084 tys. zł. W stosunku do ogółu kosztów, koszty te wzrosły, jednak w ujęciu procentowym zmniejszyły się i tak: w roku 2021 stanowiły 36,06% kosztów ogółu, w roku 2022 – 32,95%, natomiast w roku 2023 wyniosły 23,64% wszystkich kosztów. Ponadto pozostałe koszty - finansowe i pozostałe koszty operacyjne w latach 2021-2023 były niewielkie na tle innych kosztów Funduszu i łącznie nie przekraczały 1% wszystkich kosztów.

W latach 2021-2023 wzrosły środki na wydatki inwestycyjne własne Funduszu i ogółem wyniosły 5 308 tys. zł. Oprócz zakupu sprzętu komputerowego z oprogramowaniem, wyposażenia do niezbędnego do bieżącego funkcjonowania Funduszu, wykonano m.in. przebudowę lokalu biurowego w Ciechanowie (w 2022 r.) oraz zaadoptowano pomieszczenia na archiwum zakładowe w biurze WFOŚiGW w Warszawie.

III.1.4 Finansowanie ochrony środowiska

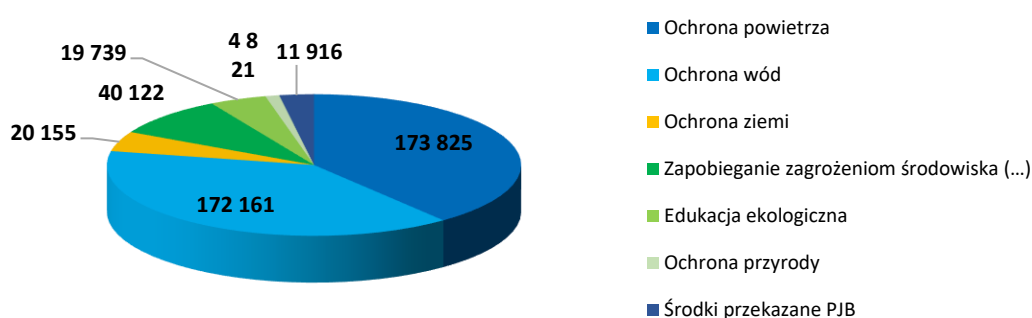
Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na lata 2021-2024 wskazywała, iż jednym z wyznaczonych priorytetów – celów środowiskowych - w trakcie jej obowiązywania będzie wzmocnienie wydatkowania środków na przedsięwzięcia związane z poprawą jakości powietrza oraz transformacją energetyczną gospodarki w kierunku gospodarki niskoemisyjnej m.in. polegające na: ograniczeniu wykorzystania surowców kopalnych i zwiększeniu wykorzystania surowców alternatywnych, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł pozyskiwania energii, poprawie efektywności energetycznej budynków oraz przedsiębiorstw, modernizacji źródeł w systemie energetycznym i systemów ciepłowniczych wraz z rozbudową i modernizacją sieci ciepłowniczych i gazowych, wzmocnieniu transportu niskoemisyjnego. Planowano także finansowanie przedsięwzięć mających za zadanie poprawę gospodarki wodno-ściekowej, jak również wsparcie adaptacji do zmian klimatu. W Strategii działania obowiązującej w latach 2021-2024 wskazano, iż ważnym aspektem powinno być dofinansowanie przedsięwzięć dążących do przejścia na

gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, jak również prowadzenie działań na rzecz ochrony przyrody.

Realizacja celów środowiskowych uwzględniała dążenie do osiągnięcia celów horyzontalnych, m.in. do pełnego wykorzystania środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną, wspierania wdrażania innowacyjnych technologii środowiskowych, kształtowania i wzmacniania świadomości ekologicznej społeczeństwa.

W latach 2021-2023 WFOŚiGW w Warszawie na wsparcie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska wydał łącznie 442 739 tys. zł, w tym: w 2021 r. – 135 728 tys. zł, w 2022 r. – 106 076 tys. zł, natomiast w 2023 r. – 200 935 tys. zł. Najwięcej środków wydawkowano na dofinansowanie przedsięwzięć z dziedziny ochrony powietrza (stanowiły one 39,26% ogółu wydatków na ochronę środowiska). Powyższe wpisywało się w kluczowe cele określone w Strategii działania na lata 2021-2024, jak również politykę ekologiczną państwa i było również zgodne z regionalnymi kierunkami rozwoju społeczno-gospodarczego i polityką ekologiczną województwa mazowieckiego. Kolejną dziedziną, w ramach której wydawkowano środki WFOŚiGW w Warszawie było wysokie to ochrona wód (38,89%). Wydawkowane środki skierowano również na dofinansowanie zapobiegania zagrożeniom środowiska i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków (9,06%), przedsięwzięcia związane z ochroną ziemi (4,55%), edukacją ekologiczną (4,46%) oraz z zakresu ochrony przyrody (1,09%). Ponadto środki WFOŚiGW w Warszawie zostały przekazane państwowym jednostkom budżetowym na realizację przedsięwzięć proekologicznych (w ramach różnych dziedzin ochrony środowiska) na podstawie zatwierdzanej co roku listy zadań państwowych jednostek budżetowych planowanych do dofinansowania ze środków Funduszu - zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16.11.2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

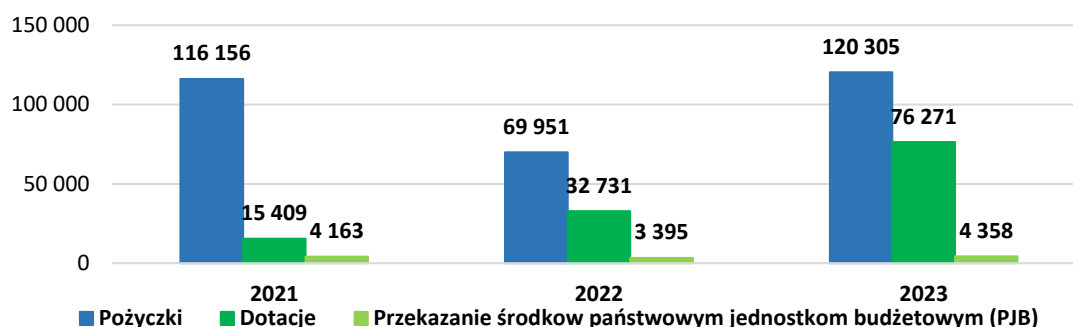
Rys. 6. Wydawkowanie środków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska w latach 2021-2023 w podziale na dziedziny (tys. zł)

Podstawowe formy wsparcia finansowego na przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska stosowane przez WFOŚiGW w Warszawie to:

- oprocentowane pożyczki, w tym pożyczki przeznaczone na zachowanie płynności finansowej,
- dotacje,
- przekazanie środków państwowym jednostkom budżetowym.

Rys. 7. Wydatkowanie środków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska w latach 2021-2023 w podziale na formy dofinansowania (tys. zł)

Z analizy udzielanego przez WFOŚiGW w Warszawie w latach 2021-2023 wsparcia na ochronę środowiska, tj. wypłat środków zarówno w formie zwrotnej (pożyczki), jak i bezzwrotnej (dotacje, przekazanie środków PJB) wynika, iż w latach 2021-2023 dominowało dofinansowanie w formie zwrotnej i kształtowało się na poziomie: w 2021 r. – 77,90%, w 2022 r. – 59,39%, a w 2023 r. – 56,85% ogółu wypłat. Wysoki udział wsparcia przedsięwzięć proekologicznych w formie zwrotnej jest stałą cechą działalności Funduszu. Pomimo dominacji wypłat w formie pożyczek w analizowanym okresie zauważyć można systematyczny wzrost wypłat w formie bezzwrotnej – dotacji. Poziom środków przekazywanych państwowym jednostkom budżetowym utrzymywał się na podobnym poziomie.

Tab. 1. Wydatkowanie środków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska w latach 2021-2023 w podziale na dziedziny oraz formy dofinansowania (tys. zł)

Dziedzina	Wydatki 2021		Wydatki 2022		Wydatki 2023	
	dotacja	pożyczka	dotacja	pożyczka	dotacja	pożyczka
Ochrona powietrza	5 012	45 436	14 188	24 965	33 047	51 177
Ochrona wód	167	64 715	76	41 995	40	65 168
Ochrona ziemi	3 255	4 005	4 045	0	7 380	1 470
Zapobieganie zagrożeniom środowiska (...)	4 503	600	10 099	2 991	19 439	2 490
Edukacja ekologiczna	1 457	1 400	3 191	0	13 691	0
Ochrona przyrody	1 015	0	1 132	0	2 674	0
Środki przekazane PJB		4 163		3 395		4 358

Ponadto WFOŚiGW w Warszawie w latach 2021-2023 częściowo umorzył 159 umów pożyczek na łączną kwotę 35 245 tys. zł.

Założono, iż w latach 2021-2024 podstawowymi formami naboru wniosków o udzielenie dofinansowania w formie pożyczek i dotacji będą programy i konkursy, prowadzone w trybie otwartym lub zamkniętym. W przypadku realizacji przedsięwzięć, które nie wpisywały się w zapisy ogłaszanych programów lub konkursów była możliwość złożenia wniosku w trybie indywidualnym, jeśli było to uzasadnione efektywnością ekologiczną oraz celowością wnioskowanego przedsięwzięcia.

III.2 Potencjał organizacyjny

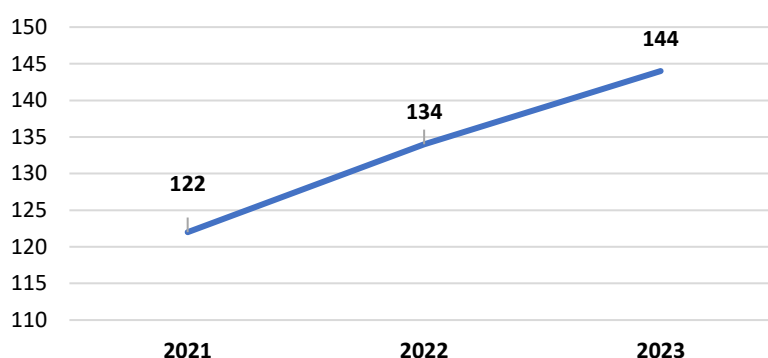
WFOŚiGW w Warszawie posiada ponad 30-letnie doświadczenie w finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz zdolności do dodatkowego mobilizowania środków z innych źródeł (efekt dźwigni finansowej). Potencjał organizacyjny Funduszu pozwala na wdrażanie zarówno programów krajowych jak i unijnych. Fundusz przez lata wypracował obiektywne procedury udzielania wsparcia finansowego oraz metody kontroli. Doświadczona, wykwalifikowana kadra posiada wieloletnią praktykę w obsłudze

beneficjentów o różnych formach organizacyjno-prawnych. Zaplecze organizacyjne biura WFOŚiGW w Warszawie, w skład którego oprócz biura na terenie Warszawy (tzw. Centrali) wchodzi również wydziały zamiejscowe w: Ciechanowie, Ostrołęce, Płocku, Radomiu i Siedlcach, zapewniają beneficjentom z całego województwa mazowieckiego sprawny dostęp do biura Funduszu, znacznie ułatwia kontakt z pracownikami.

III.2.1 Liczba zatrudnionych

W ciągu ostatnich lat zaobserwować można wzrost poziomu zatrudnienia w WFOŚiGW w Warszawie, co jest w szczególności związane z rozszerzeniem oferty programowej o programy krajowe skierowane do beneficjentów indywidualnych - osób fizycznych. Powyższe wpływa na znaczący wzrost składanych do Funduszu wniosków o dofinansowanie, na liczbę zawieranych umów, procedowanych rozliczeń tych umów, czy też czynności sprawozdawcze i kontrolne. Nowe zadania polegające na realizacji programów masowych wymagają od Funduszu sprawnego działania, w tym zwiększania zasobów kadrowych, dokonywania zmian w strukturze organizacyjnej.

Rys. 8. Średnioroczne zatrudnienie w WFOŚiGW w Warszawie w latach 2021-2023

Powyżej przedstawiono zmiany w zatrudnieniu pracowników WFOŚiGW w Warszawie (średnia liczba etatów w poszczególnych latach w zaokrągleniu do pełnego etatu).

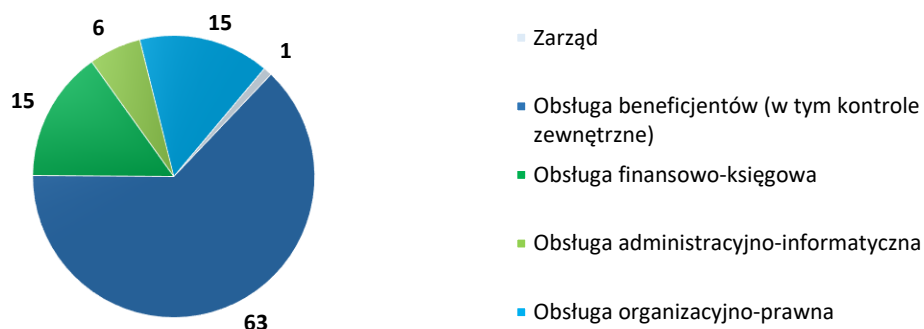
Najwięcej pracowników w latach 2021-2023 zostało zatrudnionych w wydziałach zamiejscowych Funduszu, co było związane z obsługą przez te wydziały krajowych programów masowych, których beneficjentami są osoby fizyczne, tj. Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” oraz „Moja Woda”.

III.2.2 Struktura zatrudnienia

Struktura zatrudnienia w WFOŚiGW w Warszawie powiązana jest z organizacją biura Funduszu, którego siedzibą jest miasto stołeczne Warszawa. W celu zapewnienia sprawnego obsługi beneficjentów z terenu całego województwa mazowieckiego – największego w Polsce województwa pod względem obszaru i liczby mieszkańców - oprócz biura w Warszawie funkcjonuje pięć wydziałów zamiejscowych: w Ciechanowie, Ostrołęce, Płocku, Radomiu i Siedlcach. Biuro w Warszawie wraz z wydziałami zamiejscowymi stanowią jedną strukturę organizacyjną.

Zarząd WFOŚiGW w Warszawie liczy dwóch Członków. Do realizacji zadań Funduszu w Biurze Funduszu tworzone są komórki organizacyjne: wydziały, wydziały zamiejscowe, zespoły, samodzielne stanowiska pracy. Dyrektor Biura sprawuje nadzór nad podległymi komórkami organizacyjnymi w celu usprawnienia organizacji pracy. Wydziałami kierują dyrektorzy, których w przypadku uzasadnionej potrzeby mogą wspomagać zastępcy. Dyrektorzy wydziałów (w tym Główny Księgowy) wykonują swoje zadania pod nadzorem Prezesa Zarządu, Zastępcy Prezesa Zarządu lub Dyrektora Biura. Zespołami kierują koordynatorzy albo dyrektorzy. Natomiast samodzielne stanowiska pracy podlegają bezpośrednio Prezesowi Zarządu.

Rys. 9. Struktura zatrudnienia WFOŚiGW w Warszawie na koniec 2023 roku w podziale na zakres realizowanych zadań (%)

III.2.3 Zakres realizowanych działań

Wszelkie działania WFOŚiGW w Warszawie przez ostatnie cztery lata zmierzały do realizacji zdefiniowanego na ten okres celu generalnego, w tym do transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. W związku z powyższym jednym z priorytetów na lata 2021-2024 było wspieranie przedsięwzięć w ramach dziedziny ochrony powietrza. Ponadto działalność Funduszu prowadzona była m.in. w zakresie ochrony wód, ochrony ziemi, zapobiegania zagrożeniom środowiska i poważnym awariom oraz usuwania ich skutków, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej, czy też monitoringu środowiska.

Dążąc do stworzenia równych szans wnioskodawcom, Fundusz przy wyborze przedsięwzięć do dofinansowania stosował jawne i obiektywne kryteria. WFOŚiGW w Warszawie ogłaszał nabory w ramach programów i konkursów, których zakres wpisywał się w cele środowiskowe obowiązującej Strategii działania oraz dokumenty wyznaczające kierunki działania na dany rok, w tym uchwalane plany działalności oraz listy priorytetów. Część prowadzonych naborów wniosków ze środków WFOŚiGW w Warszawie, pod względem zakresu finansowanych zadań, stanowiła kontynuację oferty z lat ubiegłych. Przykładem są realizowane co roku programy pn.: „Zadania z zakresu ochrony powietrza”, „Zadania z zakresu ochrony wód”, czy też „Zadania z zakresu ochrony ziemi”. Stała oferta Funduszu, spójna z aktualną polityką państwa i regionu w obszarze środowiska oraz wyznaczonymi celami środowiskowymi, dawała w tym okresie możliwość planowania i realizowania przez beneficjentów inwestycji, szczególnie wieloletnich, z udziałem środków WFOŚiGW w Warszawie. Prowadzona działalność Funduszu umożliwiała również udzielanie pożyczek na dofinansowanie wkładu krajowego na przedsięwzięcia współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, udzielanie pożyczek zapewniających finansowanie inwestycji do czasu otrzymania przez wnioskodawcę refundacji środków z Unii Europejskiej, jak również udzielanie pożyczek na przygotowanie różnego rodzaju dokumentacji (studiów, projektów i wniosków) dla przedsięwzięć przewidzianych do wsparcia środkami unijnymi.

Oprócz priorytetowo traktowanych przedsięwzięć z dziedziny ochrony powietrza - w analizowanym okresie zauważalny był wzrost wsparcia ze środków WFOŚiGW w Warszawie na przedsięwzięcia z zakresu zapobiegania zagrożeniom środowiska i poważnym awariom oraz usuwania ich skutków. Uruchamiano programy, gdzie wsparcie kierowane było, w szczególności do ochotniczych straży pożarnych, w tym Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych.

W roku 2021 WFOŚiGW w Warszawie realizował 14 programów dotyczących finansowania ze środków własnych przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. W kolejnych latach tj. w 2022 roku nabory prowadzono w ramach 11 programów i tak samo w 2023 roku - realizowano 11 programów.

„Wspólna Strategia działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024” i wynikające z niej kierunki wspierania ochrony środowiska, wpłynęły na zacieśnienie współpracy pomiędzy Narodowym Funduszem, a wojewódzkimi funduszami poprzez realizowane ogólnokrajowe programy priorytetowe ogłaszane przez NFOŚiGW.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, w okresie obowiązuje Strategii działania na podstawie zawieranych z NFOŚiGW umów udostępniania środków realizował następujące programy priorytetowe:

Tab. 2. Programy priorytetowe realizowane we współpracy z NFOŚiGW w latach 2021-2023

TYTUŁ PROGRAMU PRIORYTETOWEGO	Forma dofinansowania	Prowadzone nabory wniosków	Zawarte umowy w latach 2021-2023
DZIEDZINA: OCHRONA POWIETRZA			
Czyste Powietrze	dotacja; dotacja z prefinansowaniem; częściowa spłata kapitału kredytu bankowego	od 2018	14 211
			17 474
			21 168
Poprawa jakości powietrza. Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie” oraz „Budownictwo Energooszczędne. Część 1) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie	dotacja; pożyczka	od 2018	1
Agroenergia Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii	dotacja	od 2021	355
Ciepłe Mieszkanie	dotacja	2022, 2023	4
DZIEDZINA: OCHRONA WÓD/GOSPODARKA WODNA			
Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych	pożyczka	od 2019 do 2023	35
Moja Woda	dotacja	2020,2021, 2023	5 059
DZIEDZINA: OCHRONA ZIEMI			
Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest (od 2023 r. Części 1) Przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest)	dotacja	od 2020 do 2023	813
Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest Części 2) Przedsięwzięcia w zakresie zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest realizowane w gospodarstwach rolnych	dotacja	od 2023	0
Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie	dotacja	od 2019 do 2023	6 885
Usuwanie wyrobów zawierających kreozot – pilotaż	dotacja	od 2023	0

DZIEDZINA: ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA I POWAŻNYM AWARIOM ORAZ USUWANIE ICH SKUTKÓW			
Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 1) Dofinansowanie zakupu specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych	dotacja	od 2018	116
Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych	dotacja	od 2020 do 2023	1 043
DZIEDZINA: EDUKACJA EKOLOGICZNA			
Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej	dotacja	2022	5
Ekopracownia (konkurs realizowany w ramach Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej)	dotacja	2023	67

Realizując we współpracy z NFOŚiGW Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”, WFOŚiGW w Warszawie w latach objętych obecną Strategią działania, kontynuował współpracę z gminami z terenu województwa mazowieckiego, które zawarły Porozumienia ustalające zasady wspólnej realizacji Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” na terenie danej gminy w celu obsługi wnioskodawców tego programu. Na koniec 2023 roku liczba zawartych porozumień wynosiła 278.

Ponadto we współpracy z NFOŚiGW realizowano „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE” – Projekt Doradztwa Energetycznego. W grudniu 2023 roku doradcy energetyczni zakończyli swoją działalność w ramach tego Projektu, jednak planowane jest kontynuowanie działań w tym zakresie.

III.3 Analiza wdrożenia obecnie obowiązującej Strategii działania

„Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na lata 2021-2024” dawała wytyczne, zgodnie z którymi Fundusz powinien dążyć m.in. do: pełnej absorpcja środków europejskich przeznaczonych na ochronę środowiska, zapewnienie płynności finansowej oraz zachowania zdolności dofinansowywania przedsięwzięć realizowanych ze środków zagranicznych w przyszłych perspektywach unijnych oraz zwiększenia wykorzystania dostępnych środków pieniężnych Funduszu, w szczególności w formie zwrotnej, podniesienia efektywności kosztowej wspieranych przedsięwzięć oraz efektywności wydatkowania środków Funduszu, upraszczania i uelastyczniania procedur dotyczących wdrażanych programów oraz skrócenie czasu procedowania spraw, wprowadzania programów kompleksowych. Ponadto wspólnie - wraz z pozostałymi funduszami - planowano opracowanie i wdrożenie systemu informatycznego pozwalającego na identyfikację wspieranych przedsięwzięć, osiągniętych efektów ekologicznych oraz efektywności kosztowej zadań, jak również opracowanie wspólnego systemu monitorowania przedsięwzięć finansowanych z udziałem środków funduszy ochrony środowiska przy wykorzystaniu wspólnej metodyki oceny efektów ekologicznych. Pozostałe wytyczne dotyczące funkcjonowania WFOŚiGW w Warszawie dotyczyły podnoszenia kompetencji i kwalifikacji pracowników Funduszu oraz poprawy komunikacji z beneficjentami, w tym konsultowanie oferty programowej, a także prowadzenia promocji w zakresie oferowanego wsparcia.

WFOŚiGW w Warszawie umożliwił wydatkowanie środków europejskich przeznaczonych na ochronę środowiska. Zgłaszane do dofinansowania przedsięwzięcia z udziałem środków zagranicznych były traktowane priorytetowo. Rozszerzono zakres części ogłaszanych programów, aby umożliwić wnioskodawcom

finansowanie inwestycji o złożonym zakresie na podstawie jednego wniosku. WFOŚiGW w Warszawie oceniając zgłaszane do dofinansowania inwestycje analizował ich efektywność (np. poprzez wskazywanie maksymalnego kosztu objętego wsparciem ze środków Funduszu). Realizowane programy ogólnokrajowe posiadały wspólną metodykę oceny efektów ekologicznych. Ponadto pracownicy Funduszu czynnie uczestniczyli w wielu akcjach informacyjno-promocyjnych prowadzonych na terenie województwa mazowieckiego, głównie dotyczących realizacji Programu „Czyste Powietrze”.

Nie podjęto jednak wspólnych z pozostałymi funduszami działań dotyczących opracowania i wdrożenia systemu informatycznego pozwalającego na identyfikację wspieranych przedsięwzięć, osiągniętych efektów ekologicznych oraz efektywności kosztowej zadań.

III.3.1 Zawarte umowy

WFOŚiGW w Warszawie w latach 2021-2023 zawarł łącznie ponad 69 tys. umów finansujących przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska w formie pożyczek, dotacji oraz przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym. Spośród ogólnej liczby zawieranych umów dominowało wsparcie bezzwrotne - w formie dotacji, a wynikało to z realizacji programów masowych skierowanych do osób fizycznych prowadzonych na podstawie podpisanych z NFOŚiGW umów udostępnienia środków z przeznaczeniem na ich realizację.

Tab. 3. Liczba zawartych umów w latach 2021-2023 (szt.)

2021			2022			2023		
Pożyczki	Dotacje	Przekazanie środków PJB	Pożyczki	Dotacje	Przekazanie środków PJB	Pożyczki	Dotacje	Przekazanie środków PJB
74	19 693	17	47	21 291	14	71	27 854	12
19 784			21 352			27 937		

Zauważalny wzrost liczby zawieranych umów dotacji ze środków NFOŚiGW był proporcjonalny do wzrostu środków udostępnianych. W przypadku programów ogłaszanych w latach 2021-2023 przez WFOŚiGW w Warszawie, a realizowanych na terenie województwa mazowieckiego liczba umów dotacji wzrastała corocznie. Jednak pod względem wielkości środków przekazywanych beneficjentom na podstawie zawartych umów - to finansowanie zwrotne (pożyczki) było wyższe.

Tab. 4. Finansowanie ochrony środowiska w latach 2021-2023 na podstawie zawartych umów pożyczek i dotacji z uwzględnieniem podziału na środki WFOŚiGW w Warszawie oraz środki udostępniane przez NFOŚiGW (tys. zł)

Forma i źródło finansowania	2021	2022	2023
Pożyczka (ze środków WFOŚiGW w Warszawie)	99 569	55 230	126 564
Dotacja (ze środków WFOŚiGW w Warszawie)	15 459	33 003	79 665
Pożyczka (ze środków NFOŚiGW)	36 454	11 911	7 464
Dotacja (ze środków NFOŚiGW)	245 992	396 148	1 133 142

III.3.2 Efekty środowiskowe

Tab. 5. Finansowanie ochrony środowiska - wybrane wartości efektów środowiskowych finansowanych ze środków własnych WFOŚiGW w Warszawie (wartości wskaźników z umów zakończonych w danym okresie)

Efekt środowiskowy	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Wykonanie 2023	Plan 2024
Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (ekwiwalent CO ₂ Mg/rok)	13 887,34	12 489,90	5 646,10	60 417,31
Zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych (MWh/rok)	925,81	990,91	4 025,56	12 027,96
Zmniejszenie emisji pyłu PM ₁₀ (Mg/rok)	1,87	9,66	14,28	2,77
Ograniczenie masy składowanych odpadów (Mg/rok)	50 000	-	-	-
Zwiększenie masy odpadów poddanych recyklingowi lub innym procesom odzysku (Mg/rok)	-	950	-	-
Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (szt.)	21	49	50	0
Liczba przedsięwzięć, których celem było ograniczenie niekorzystnego wpływu gatunków inwazyjnych (szt.)	2	2	2	0
Liczba przedsięwzięć, których celem było wykonanie działań ochronnych bądź opracowano programy ochrony gatunków zagrożonych (szt.)	3	5	5	0
Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (RLM)	1 904,00	1 373,00	1 069,00	2 339,00
Przepustowość wybudowanych oczyszczalni (m ³ /d)	0,00	1 000,00	800,00	530,00

Tab. 6. Finansowanie ochrony środowiska (środki udostępnione przez NFOŚiGW) - w zestawieniu wskazano efekty osiągnięte wspólnie w ramach realizacji umów udostępnienia środków, które ewidencjonowane są przez WFOŚiGW i NFOŚiGW proporcjonalnie do zaangażowanych środków

Efekt środowiskowy	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022	Wykonanie 2023	Plan 2024
Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (ekwiwalent CO ₂ Mg/rok)	49 438,29	79 545,20	102 678,95	80 862,90
Oszczędność energii końcowej (MWh/rok)	117 440,40	183 749,40	244 777,52	197 317,52
Zwiększenie produkcji energii w skojarzeniu (wysokosprawna kogeneracja) (MWh/rok)	188,64	324,21	326,68	32,00
Zmniejszenie emisji pyłu PM ₁₀ (Mg/rok)	142,37	222,42	373,82	277,00
Zmniejszenie emisji benzo(a)pirenu (Mg/rok)	0,183718	0,287449	0,449537	0,332657
Zwiększenie liczby osób objętych ochroną przed zagrożeniami (osoba)	834773	1649179	2269407	-
Ilość zaoszczędzonej wody (m ³ /rok)	58 542,27	137 278,99	36 024,87	-
Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (osoba)	800,00	4 115,00	1 902,00	2 020,00

Zwiększenie liczby osób korzystających ze zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę (osoba)	248,00	216,00	600,00	247,00
Przepustowość wybudowanych oczyszczalni (m3/d)	205,00	315,00	0,00	75,00
Ilość osadów zagospodarowywanych (Mg/rok)	88,00	0,00	0,00	73,00
Masa unieszkodliwionych odpadów (Mg/rok)	18 109,74	22 988,35	40 007,00	-
Powierzchnia zregenerowanych gleb (ha)	19 327,18	16 449,43	21 280,00	-

III.3.3 Działania poza finansowaniem ochrony środowiska

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie poza działaniami finansującymi ochronę środowiska prowadzi działania informacyjne i promocyjne, koncentrując się na informowaniu o możliwości uzyskania wsparcia w ramach programów ogłaszanych ze środków Funduszu oraz programów priorytetowych realizowanych we współpracy z NFOŚiGW m.in. Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”. Podjęto szereg działań przy wykorzystaniu wszystkich dostępnych kanałów informacyjnych, aby pakiet niezbędnych informacji dotarł do jak największej liczby mieszkańców województwa mazowieckiego i beneficjentów wsparcia udzielanego przez WFOŚiGW w Warszawie. Informowano również o zmianach, jakie zaszły na Mazowszu w efekcie wdrażanych programów pomocowych. WFOŚiGW w Warszawie współpracował z mediami ogólnopolskimi i lokalnymi: prasą, stacjami telewizyjnymi, rozgłośniami radiowymi oraz portalami internetowymi. Fundusz przekazywał mediom informacje o bieżącej działalności oraz realizowanych programach priorytetowych. Dziennikarze otrzymywali komunikaty prasowe, a także tzw. Press Pack'i zawierające komunikaty tekstowe oraz nagrania audio i wideo. Informacje prasowe były przekazywane również w formie drukowanej. Pracownicy WFOŚiGW w Warszawie udzielali wywiadów prasowych, telewizyjnych i radiowych, uczestniczyli również w konferencjach prasowych.

III.4 Analiza SWOT systemu funduszy

Analiza strategiczna Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie została opracowana z uwzględnieniem ustaleń i wniosków diagnozy strategicznej zawartej we „Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025-2028”, oceny realizacji Strategii działania WFOŚiGW w Warszawie na lata 2021-2024, diagnozy stanu środowiska i sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie, analizy wojewódzkich dokumentów strategicznych i programowych dotyczących problematyki ochrony środowiska oraz doświadczeń wynikających z bieżącego funkcjonowania Funduszu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
▪ stabilny i wiarygodny system finansowania ochrony środowiska w regionie; ▪ wieloletnie doświadczenie w finansowaniu przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska we współpracy z beneficjentami o różnych formach organizacyjno-prawnych; ▪ stosowanie różnorodnych form dofinansowania przedsięwzięć proekologicznych; ▪ szeroka oferta programowa, w tym zdolność do finansowania przedsięwzięć z udziałem środków zagranicznych, we współpracy z NFOŚiGW, wfośigw, bankami i innymi podmiotami; ▪ zdolność do generowania środków na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w kwocie	▪ brak jednolitego i nowoczesnego systemu informatycznego; ▪ niejednorodny w skali kraju system ewidencjonowania i raportowania efektów środowiskowych; ▪ niski poziom wykorzystania cyfrowych narzędzi do obsługi wnioskodawców; ▪ wymagające uproszczenia procedury związane z obsługą wnioskodawców pozwalające równocześnie na skrócenie czasu weryfikacji składanych wniosków; ▪ niedostosowanie zasobów kadrowych do zwiększających się zadań; ▪ wymagający poprawy proces wymiany informacji i dobrych praktyk pomiędzy funduszami;

kilkakrotnie przekraczającej wpływy uzyskiwane z tytułu opłat i kar środowiskowych; ▪ możliwość dodatkowego mobilizowania środków z innych źródeł (efekt dźwigni finansowej); ▪ transparentny, zobiektywizowany, bezstronny proces pozyskiwania dofinansowania; ▪ niskie koszty obsługi wsparcia udzielanego beneficjentom; ▪ podejście niekomercyjne tzn. kierowanie się interesem publicznym i środowiskowym; ▪ kompetentna, wykwalifikowana i doświadczona kadra pracownicza dysponująca szeroką wiedzą na temat stanu środowiska regionu; ▪ duży potencjał szkoleniowo-edukacyjny w zakresie ochrony środowiska.	▪ rotacja pracowników obsługujących wnioskodawców w ramach realizacji programów masowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
▪ wysoki priorytet polityki krajowej i unijnej w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym, ochronie środowiska i różnorodności biologicznej; ▪ przewidywany znaczny strumień środków unijnych na zadania związane z transformacją energetyczną oraz poprawą jakości powietrza; ▪ działalność wspierająca obywateli w zakresie doradztwa; ▪ zwiększająca się świadomość ekologiczna i aktywność inwestycyjna w sferze środowiska; ▪ nawiązanie współpracy z instytucjami finansowymi, w tym zwiększenie wpływów finansowych z nowych źródeł; ▪ nowe kierunki finansowania ochrony środowiska (m.in. gospodarka o obiegu zamkniętym, adaptacja do zmian klimatu); ▪ zmiany przepisów krajowych i unijnych nakładające na samorządy i przedsiębiorstwa nowe obowiązki w zakresie ochrony środowiska.	▪ niekorzystne dla Funduszy zmiany w przepisach prawa, w tym nakładanie na system funduszy zobowiązań ustawowych przekraczających możliwości ich finansowania z bieżących przychodów; ▪ zmniejszenie zdolności zaciągania zobowiązań finansowych przez samorządy terytorialne; ▪ możliwość wystąpienia dekonunktury i obniżenia skłonności beneficjentów do podejmowania ryzyka inwestycyjnego; ▪ zmniejszanie wysokości dostępnych środków na wspieranie ochrony środowiska na poziomie regionalnym; ▪ konkurencyjność usług sektora finansowego, w tym banków w zakresie preferencyjnych kredytów, pożyczek; ▪ zmiany na rynku pracy w zakresie dostępności wykwalifikowanych pracowników; ▪ ograniczenie możliwości udzielania dofinansowania przedsiębiorcom ze względu na przepisy prawa unijnego i przepisy krajowe dotyczące zasad udzielania pomocy publicznej.

IV. Strategia działania WFOŚiGW w Warszawie na lata 2025-2028

IV.1 Metodyka opracowania Strategii działania

Na podstawie „Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025-2028”, która powstała przy udziale wszystkich funduszy, opracowano „Strategię działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na lata 2025-2028”. Wspólna Strategia określiła wspólny cel strategiczny na najbliższe cztery lata oraz wynikające z niego najważniejsze priorytety środowiskowe (dziedzinowe i horyzontalne). Ponadto przeprowadzono analizę dotychczasowych działań Funduszu, wzięto również pod uwagę prowadzoną obecnie politykę kraju i regionu w zakresie ochrony środowiska.

Dodatkowo, przed przystąpieniem do opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono internetową *Ankiętę dotyczącą Strategii działania WFOŚiGW w Warszawie na lata 2025-2028*, która była dostępna na stronie internetowej Funduszu. Spośród kilkuset ankietowanych, większość zainteresowana jest współpracą z WFOŚiGW w Warszawie i zamierza aplikować o środki Funduszu w najbliższym czasie. Połowa z ankietowanych wskazała, iż obowiązujące procedury są skomplikowane i wymagają uproszczenia. Większość ankietowanych zainteresowanych jest realizacją przedsięwzięć z obszaru: poprawy jakości powietrza i transformacji energetycznej. Duża grupa badanych wskazała również chęć wnioskowania o środki WFOŚiGW w Warszawie z dziedziny: edukacji ekologicznej, ochrony wód i gospodarki wodnej, jak również adaptacji do zmian klimatu. Szczegółowa analiza ankiety pozwoliła m.in. uwzględnić potrzeby potencjalnych wnioskodawców podczas opracowywania Strategii działania, a także wskazała kierunki pozwalające usprawnić współpracę z wnioskodawcami w przyszłości.

IV.2 Wizja, Misja, Cel strategiczny

W ramach Strategii działania na lata 2025-2028 przyjęto następującą Wizję, Misję i Cel strategiczny:

Wizja

Nowoczesny, elastyczny, kompetentny, sprawny i efektywny system wspierania działań na rzecz środowiska, neutralności klimatycznej i zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska w województwie mazowieckim

Misja

Skutecznie i efektywnie wspieramy działania na rzecz środowiska oraz zrównoważonego gospodarowania jego zasobami w województwie mazowieckim

Cel strategiczny

Poprawa stanu środowiska poprzez wspieranie racjonalnego i zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi, skuteczne i efektywne finansowanie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku na terenie województwa mazowieckiego

IV.3 Priorytety środowiskowe (dziedzinowe i horyzontalne)

„Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej w Warszawie na lata 2025-2028”, spójna ze Wspólną Strategią, na ten okres wskazuje następujące do realizacji najważniejsze **cele dziedzinowe**:

- Transformacja energetyczna;
- Poprawa jakości powietrza;

- Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna;
- Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

oraz **cele horyzontalne**:

- Edukacja ekologiczna;
- Monitoring środowiska;
- Adaptacja do zmian klimatu;
- Innowacyjność.

IV.3.1 Priorytety finansowania ochrony środowiska

IV.3.1.1 Priorytet 1 Transformacja energetyczna

Rozpoczęte w latach poprzednich działania dążące do transformacji energetycznej gospodarki, będą kontynuowane. Wdrożenie gospodarki niskoemisyjnej wiąże się z ograniczeniem wykorzystania paliw kopalnych, na rzecz wykorzystania odnawialnych źródeł pozyskania energii i ciepła, paliw alternatywnych np. w transporcie. Wszelkie zmiany mają na celu doprowadzenie do poprawy jakości powietrza, redukcji emisji zanieczyszczeń, a poprzez to do poprawy jakości życia społeczeństwa. W przypadku priorytetu „Transformacja energetyczna” nadrzędnym celem jest realizacja zobowiązań Polski, które co do kierunku są zgodne z celami Unii Europejskiej, przy czym uwzględniają uwarunkowania krajowe. Główne cele transformacji energetycznej dla Polski to:

- **redukcja emisji gazów cieplarnianych**: Polska dąży do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych zgodnie ze zobowiązaniami wynikającymi z porozumień międzynarodowych, w tym porozumień Unii Europejskiej. Jest to kluczowy cel mający ograniczyć negatywny wpływ na klimat i środowisko naturalne;
- **wzrost udziału odnawialnych źródeł energii**: Polska stawia sobie za cel zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w mixie energetycznym;
- **poprawa efektywności energetycznej**: Zwiększenie efektywności energetycznej jest kluczowe dla ograniczenia zużycia energii i zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych. Polska stawia sobie za cel poprawę efektywności energetycznej w różnych sektorach: przemysł, budownictwo, transport i gospodarstwa domowe;
- **wsparcie dla rozwoju technologii niskoemisyjnych**: Polska dąży do promowania innowacyjnych technologii niskoemisyjnych, opartych na wykorzystaniu źródeł takich jak: energia słoneczna, wiatrowa, biogazowa i biometanowa, geotermalna, czy jądrowa. Ponadto będą rozwijane technologie niskoemisyjne pomagające w integracji sektorów takie jak rozwój gospodarki wodorowej i rozwoju technologii wychwytu, transportu, utylizacji i składowania CO₂ (CCUS);
- **zrównoważony rozwój gospodarczy**: Transformacja energetyczna jest również częścią szerszego procesu dążenia do zrównoważonego rozwoju gospodarczego, który uwzględnia aspekty społeczne, środowiskowe i ekonomiczne. W tym kontekście ważne jest promowanie modeli gospodarczych opartych na efektywności i zrównoważonym wykorzystaniu zasobów;
- **wsparcie dla rozwoju magazynowania energii**: Polska dąży do zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii i elektryfikacji kolejnych gałęzi gospodarki z wykorzystaniem energii z OZE. Rozwój tej technologii pozwoli na zwiększenie wykorzystania energii produkowanej w instalacjach OZE, co przyczyni się m.in. do zwiększenia konkurencyjności gospodarki i obniżenia rachunków za energię elektryczną.

Główne cele priorytetu „Transformacja energetyczna”:

- Redukcja emisji gazów cieplarnianych poprzez działania wspierające wzrost efektywności energetycznej.
- Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii.
- Poprawa efektywności energetycznej.

Działania w tym obszarze polegać będą m.in. na wspieraniu transformacji i modernizacji sektora elektroenergetycznego oraz ciepłowniczego na terenie województwa mazowieckiego poprzez rozwój efektywnych systemów ciepłowniczych, zwiększenie wykorzystania ciepła z odnawialnych źródeł energii, rozwój źródeł kogeneracyjnych. Równolegle należy wesprzeć energetykę rozproszoną, m.in. poprzez dofinansowanie niskoemisyjnych źródeł ciepła, w szczególności opartych na odnawialnych źródłach energii. Ponadto zwrócić należy uwagę na wsparcie przedsięwzięć mających na celu poprawę efektywności energetycznej.

Mierniki realizacji celów:

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (Mg ekwiwalentu emisji CO₂/rok);
- ilość wyprodukowanej energii ze źródeł odnawialnych (MWh/rok);
- zmniejszenie zużycia energii końcowej (MWh/rok);
- zmniejszenie zużycia energii pierwotnej (MWh/rok).

IV.3.1.2 Priorytet 2 Poprawa jakości powietrza

WFOŚiGW w Warszawie dostrzega rosnące zagrożenia wynikające ze zmian klimatu i podejmuje działania mające na celu ograniczenie czynników negatywnie wpływających na jakość powietrza na terenie województwa mazowieckiego. Istotnym wydaje się wspieranie gospodarki niskoemisyjnej, stymulowanie poprawy jakości powietrza i wdrażanie polityki energetycznej. Na terenie województwa mazowieckiego głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest emisja antropogeniczna, w skład której wchodzi emisja punktowa pochodząca z działalności przemysłowej, emisja powierzchniowa tzw. niska emisja pochodząca z sektora bytowego (lokalne kotłownie i paleniska domowe) oraz emisja liniowa, która jest generowana przez transport (publiczny i prywatny).

Główne cele priorytetu „Poprawa jakości powietrza”:

- Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

W dalszym ciągu kontynuowane będą działania polegające na ograniczeniu niskiej emisji przez wdrażanie programów i przedsięwzięć związanych z wymianą źródeł ciepła, termomodernizacją oraz wzrostem znaczenia niskoemisyjnego transportu.

Mierniki realizacji celów:

- ograniczenie emisji pyłu PM₁₀ (Mg/rok);
- ograniczenie emisji benzo(a)pirenu (Mg/rok);
- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (Mg ekwiwalentu emisji CO₂/rok);
- ograniczenie emisji SO₂ (Mg/rok);
- ograniczenie emisji NO_x (Mg/rok).

IV.3.1.3 Priorytet 3 Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna

Głównym celem gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) jest zmniejszenie ilości odpadów przez maksymalne wykorzystanie zasobów oraz minimalizację generowania odpadów. Wszelkie działania powinny koncentrować się na tworzeniu systemów, w których odpady są traktowane jako surowce wtórne podlegające ponownemu wykorzystaniu lub będą poddane recyklingowi, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, zamiast być przekazywane do unieszkodliwiania (np. poprzez składowanie lub termiczne przekształcanie) lub trafiać na składowiska odpadów czy być spalane. Działania podejmowane w ramach gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym **gospodarowania odpadami** powinny dążyć do:

- **minimalizacji powstawania odpadów:** Poprzez redukcję zużycia surowców oraz zastosowanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych i projektowych (zmniejszenia ilości odpadów generowanych na każdym etapie procesu produkcyjnego i życia codziennego);
- **zwiększenie recyklingu i ponownego wykorzystania odpadów:** zwiększenie ilości odpadów poddawanych recyklingowi oraz promowanie ponownego wykorzystania produktów i materiałów przyczynia się do ograniczenia zużycia surowców naturalnych;
- **zmniejszenie składowania odpadów:** ograniczenie ilości odpadów kierowanych na składowiska poprzez np. kompostowanie, odzysk energii z odpadów organicznych oraz unikanie marnowania zasobów;
- **zwiększenie ponownego wykorzystania terenów zdegradowanych:** zmniejszenie zajmowania terenów przyrodniczych, rolnych i leśnych na cele gospodarcze i społeczne oraz realizacja strategii ponownego wykorzystania terenów już zajętych, co wymaga działań w zakresie remediacji zanieczyszczenia powierzchni ziemi oraz poprawy stanu środowiska na wielkoobszarowych terenach zdegradowanych.

Ponadto, w kontekście **ochrony wód** to wszelkie działania powinny zmierzać do minimalizacji zanieczyszczeń i emisji substancji szkodliwych. GOZ ma na celu ochronę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, co jest kluczowe dla zachowania zdrowia ekosystemów wodnych oraz zapewnienia bezpieczeństwa wody pitnej. W przypadku **zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi** celem powinno być efektywne zarządzanie zasobami wodnymi przez ograniczenie marnowania wody, promowanie oszczędności oraz stosowanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych, które umożliwiają lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów. Wskazane są również zmiany w procesach produkcyjnych, które docelowo będą powodować zmniejszenie zużycia wody oraz ograniczenie ilości generowanych odpadów wodnych, a tym samym przyczynią się do zmniejszenia negatywnego wpływu antropogenicznego na środowisko wodne.

Główne cele priorytetu „Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna”:

- Zapobieganie powstawaniu odpadów.
- Recykling i ponowne wykorzystanie odpadów.
- Przywracanie terenom zdegradowanym i zanieczyszczonym na skutek szkodliwej działalności człowieka wartości użytkowych oraz przyrodniczych (np. rekultywacja, poddanie zabiegom ochronnym).
- Unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w tym zawierających azbest.
- Poprawa jakości wód.
- Optymalizacja procesów oczyszczania ścieków komunalnych.
- Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym poprawa efektywności procesów produkcyjnych.

WFOŚiGW w Warszawie będzie nadal kontynuował działania, których celem będzie zapobieganie powstawaniu lub ograniczenie masy składowanych odpadów, jak również zagospodarowanie odpadów, w tym odpadów porzuconych oraz unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych. Ważnym aspektem będzie również wspieranie wdrażania systemów selektywnego zbierania odpadów, efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku odpadów, pozyskanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania.

W zakresie ochrony wód i gospodarki wodnej przykładowe działania, które planuje się objąć wsparciem to: budowa nowych sieci kanalizacyjnych oraz rozbudowa i modernizacja już istniejących, budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach poza aglomeracjami itd. Kolejne inwestycje w latach następnych powinny wspierać inteligentne systemy zarządzania siecią wodno-kanalizacyjną. Istotna będzie optymalizacja procesów oczyszczania ścieków komunalnych, wykorzystanie efektywnych i mniej energochłonnych rozwiązań, jak również wypracowanie kompleksowych rozwiązań uwzględniających odzysk energii i surowców z osadów ściekowych. Kluczowe będą

traktowane działania zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi. Realizacji wymaga optymalizacja procesów produkcyjnych, w tym wprowadzanie nowych technologii odzysku i oczyszczania wody, czy też wykorzystanie wody deszczowej w procesach produkcyjnych i gospodarstwach domowych.

Mierniki realizacji celów:

- ograniczanie masy składowanych odpadów (Mg/rok);
- masa odpadów poddanych recyklingowi lub innym procesom odzysku (Mg/rok);
- masa odpadów niebezpiecznych poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu (Mg lub Mg/rok);
- zwiększenie liczby osób korzystających ze zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę (osoba);
- liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków (RLM);
- powierzchnia ziemi poddana rekultywacji/remediacji i zabiegom ochronnym (ha).

IV.3.1.4 Priorytet 4 Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

Głównym celem ochrony różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów będzie dążenie do zapewnienia trwałego istnienia oraz zachowania ekosystemów w ich naturalnym stanie lub najbliższym możliwym do osiągnięcia. Zachowanie tych ekosystemów jest kluczowe dla stabilności środowiska i zapewnienia przetrwania gatunków, dlatego ważne jest podejmowanie wysiłków mających na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem przez zapewnienie im odpowiedniego środowiska życia oraz ograniczenie czynników negatywnych. Różnorodność biologiczna stanowi bogactwo genetyczne, o ogromnym znaczeniu dla przyszłych pokoleń. Ochrona różnorodności genetycznej przyczynia się do zachowania unikalnych cech genetycznych gatunków oraz pomaga w adaptacji do zmieniających się warunków środowiska. Zapewnienie zrównoważonego wykorzystania zasobów, bez degradacji ekosystemów dostarcza wiele korzyści dla ludzi, takich jak: zapewnienie żywności, surowców naturalnych, czystej wody i powietrza. Ważna dla tego priorytetu jest ochrona usług ekosystemowych mających na celu oczyszczanie wody, zapylenie roślin, czy też zapobieganie degradacji gleby, gdyż wpływa to na stabilność tych ekosystemów.

Główne cele priorytetu „Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów”:

- Prowadzenie działań mających na celu ochronę siedlisk i gatunków zagrożonych.
- Prowadzenie działań związanych z ograniczaniem gatunków inwazyjnych.

WFOŚiGW w Warszawie będzie włączał się we wszelkie działania na rzecz ochrony przyrody na terenie województwa mazowieckiego, w tym wspierające ochronę siedlisk, chroniące i wzmacniające różnorodność biologiczną, przywracające populację gatunków, chroniące gatunki zagrożone i ekosystemy, pozwalające na racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych, zmniejszenie niekorzystnego wpływu gatunków inwazyjnych, jak również niekorzystnego wpływu człowieka na środowisko.

Mierniki realizacji celów:

- powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (ha);
- liczba przedsięwzięć, których celem jest ograniczenie niekorzystnego wpływu gatunków inwazyjnych na ekosystemy (szt.);
- liczba wykonanych działań ochronnych bądź liczba opracowanych programów ochrony gatunków zagrożonych (szt.).

IV.3.1.5 Priorytet 5 Edukacja ekologiczna

Kształtowanie świadomych postaw, wartości i zachowań, które promują zrównoważony rozwój oraz troskę o środowisko naturalne rozwijane jest, w szczególności poprzez:

- **podnoszenie świadomości ekologicznej:** zwiększenie świadomości jednostek na temat problemów środowiskowych, takich jak zmiany klimatu, utrata bioróżnorodności, zanieczyszczenie gleby, powietrza i wody, czy wyczerpywanie zasobów naturalnych, poprawę świadomości jednostek w zakresie zapobiegania

powstawaniu odpadów, prawidłowego postępowania z odpadami, dostępnych systemach zwrotu, zbierania i odzysku odpadów. Przekazywanie wiedzy na temat ww. zagrożeń, ich przyczyn i skutków, edukacja ekologiczna, pomagają zrozumieć konieczność podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska;

- **kształtowanie postaw proekologicznych:** kształtowanie postaw sprzyjających ochronie środowiska naturalnego, takich jak szacunek dla natury, troska o dobrostan wszystkich form życia oraz odpowiedzialność za własne działania i ich wpływ na środowisko. Przez promowanie postaw proekologicznych, edukacja ekologiczna ma za zadanie motywować ludzi do podejmowania działań na rzecz zrównoważonego rozwoju;

- **rozwijanie kompetencji ekologicznych:** rozwijanie umiejętności i kompetencji potrzebnych do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji dotyczących środowiska naturalnego;

- **promowanie zrównoważonego stylu życia:** propagowanie zrównoważonego stylu życia, który uwzględnia potrzeby współczesnych społeczeństw, ale jednocześnie minimalizuje negatywny wpływ na środowisko naturalne np. promowanie oszczędzania energii i wody, ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, wybieranie produktów ekologicznych i lokalnych, ograniczenie wytwarzania odpadów, stosowanie opakowań wielokrotnego użytku;

- **podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska:** motywowanie jednostek do aktywnego angażowania się w działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego poprzez zachęcanie do udziału w akcjach społecznych, wolontariacie, działaniach lokalnych. Wówczas wiedzę i świadomość ekologiczną można przekształcać w konkretne prace na rzecz poprawy stanu środowiska.

Główne cele priorytetu „Edukacja ekologiczna”:

- Podnoszenie świadomości i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska, w tym promowanie zrównoważonego stylu życia.

Miernik realizacji celów:

- zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych (osoba).

IV.3.1.6 Priorytet 6 Monitoring środowiska

Monitoring środowiska pozwala m.in. na wykrywanie szkodliwych substancji i zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby. Wczesne wykrywanie i reakcja może zapobiec wielu negatywnym zjawiskom w przyrodzie.

Główne cele priorytetu „Monitoring środowiska”:

- Podejmowanie działań wspierających funkcjonowanie systemu monitoringu środowiska.
- Wsparcie stałego monitorowania zagrożeń, w tym wód powierzchniowych.

Miernik realizacji celów:

- liczba obiektów i narzędzi służących do analizowania i prognozowania stanu środowiska (szt.).

IV.3.1.7 Adaptacja do zmian klimatu

Adaptacja do zmian klimatu ma na celu zminimalizowanie negatywnych skutków zmian klimatycznych oraz zwiększenie odporności społeczeństw, ekosystemów i gospodarek na te zmiany.

Województwo mazowieckie – największe i najbardziej zaludnione województwo w naszym kraju - należy do regionów o niskiej lesistości z dominującym udziałem lasów produkcyjnych. Sieć rzeczna jest dobrze rozwinięta z Wisłą jako rzeką dominującą i jej dużymi dopływami: Narwią, Pilicą, Bzurą oraz Bugiem. Sektor rolniczy obejmuje 2/3 powierzchni. Województwo mazowieckie aktywnie rozwija się gospodarczo, silnie postępuje urbanizacja, a centralne położenie decyduje o istotnym znaczeniu dla transportu. Jednym z głównych problemów jest mała dyspozycyjność wód powierzchniowych i niski stopień retencji, jednocześnie do naturalnych zagrożeń wlicza się powódzie i lokalne podtopienia, osuwiska, pożary, silne wiatry oraz okresowe

susze. Występujące anomalie pogodowe powodują na Mazowszu groźne skutki środowiskowe, ale również skutki ekonomiczne (np. straty w rolnictwie).

Główne cele adaptacji do zmian klimatu to:

- **ochrona ludzkiego zdrowia i bezpieczeństwa** polega na minimalizowaniu negatywnego wpływu zmian klimatu na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi przez zapewnienie odpowiednich środków ochrony przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, ograniczenie występowania chorób związanych z klimatem oraz zapewnienie dostępu do bezpiecznej wody pitnej i żywności;
- **zwiększenie odporności społeczności** na skutki zmian klimatu przez budowanie infrastruktury odpornościowej, wzmocnienie systemów wczesnego ostrzegania, edukację społeczną oraz włączenie lokalnych społeczności w proces podejmowania decyzji dotyczących adaptacji;
- **ochrona infrastruktury i zasobów naturalnych** to ochrona infrastruktury: budynków, dróg, czy sieci energetycznych przed negatywnymi skutkami zmian klimatu, takimi jak powodzie, huragany, czy susze;
- **zachowanie systemów ekologicznych** w celu przystosowania się do zmieniających warunków klimatycznych oraz ochronę różnorodności biologicznej;
- **ochrona gospodarki i zapewnienie trwałego rozwoju**, tj. minimalizowanie strat gospodarczych wynikających ze zmian klimatu oraz zapewnienie trwałego rozwoju gospodarczego przez dostosowanie strategii biznesowych i inwestycji do zmieniających się warunków klimatycznych oraz promowanie innowacji technologicznych i ekonomicznych sprzyjających adaptacji.

Główne cele priorytetu „Adaptacja do zmian klimatu”:

- Działania polegające na zapobieganiu i likwidowaniu poważnych awarii oraz ich skutków.
- Wzmacnianie odporności infrastruktury.
- Ochrona przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi.

Mierniki realizacji celów:

- zwiększenie liczby osób objętych ochroną przed zagrożeniami (osoba);
- liczba wspartych rozwiązań inwestycyjnych w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury (szt.);
- ilość zaoszczędzonej wody (m³/rok).

IV.3.1.8 Innowacyjność

Ważnym działaniem w przypadku wszystkich przyjętych na lata 2025-2028 celów będzie wdrażanie nowoczesnych i innowacyjnych rozwiązań w ochronie środowiska.

Główny cel priorytetu „Innowacyjność”

- Promowanie i wsparcie rozwoju innowacyjnych technologii środowiskowych.

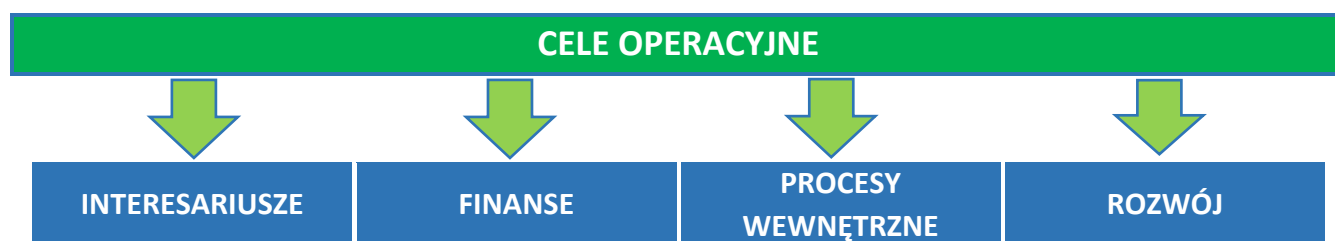
Miernik realizacji celu:

- liczba projektów zawierających innowacyjne rozwiązania środowiskowe (szt.).

IV.4 Cele operacyjne Strategii działania

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT oraz ankiety dotyczącej Strategii działania WFOŚiGW w Warszawie na lata 2025-2028, która była dostępna na stronie internetowej Funduszu, sformułowano cele operacyjne zgrupowane w czterech perspektywach.

Rys. 10. Cele operacyjne Strategii działania

IV.4.1 Perspektywa Interesariusze

Perspektywa „Interesariusze” koncentruje się na poprawie komunikacji z Interesariuszami (wnioskodawcami oraz beneficjentami), a także na upraszczaniu obowiązujących procedur w zakresie składanych wniosków i zawieranych na ich podstawie umów o dofinansowanie. Ważnym zadaniem będzie poprawa jakości i usprawnienie obsługi Interesariuszy. WFOŚiGW w Warszawie poczyni starania, aby docierać ze swoją ofertą do jak największej grupy odbiorców. Dlatego kluczowe w tej perspektywie będzie promowanie Funduszu, w szczególności oferty programowej oraz wzmacnianie pozytywnego wizerunku Funduszu. WFOŚiGW w Warszawie planuje aktywne działania w zakresie szkoleń i doradztwa, skierowanych do różnych grup odbiorców. Ponadto, Fundusz rozpoczął wdrażanie elektronicznego obiegu dokumentów. Działania z tym związane uproszczą i zautomatyzują obsługę Interesariuszy.

Cel operacyjny dla tej perspektywy: **Wysoka jakość obsługi i sprawna komunikacja.**

IV.4.2 Perspektywa Finanse

Perspektywa „Finanse” opiera się na zarządzaniu środkami finansowymi, analizach i ryzyku finansowym oraz modelowaniu finansowym. Kluczowym będzie optymalne wykorzystanie dostępnych środków w ramach oferty programowej dostosowanej do obecnych uwarunkowań strategicznych, a także sprawne, efektywne i transparentne zarządzanie finansami oraz skuteczne monitorowanie planów finansowych. Kontynuowana będzie współpraca z pozostałymi funduszami przy wspólnej realizacji programów ogólnokrajowych w zakresie ich finansowania. Podobnie jak w latach ubiegłych preferowany będzie udział finansowania zwrotnego.

Cel operacyjny dla tej perspektywy: **Sprawne i efektywne zarządzanie finansami.**

IV.4.2 Perspektywa Procesy wewnętrzne

Perspektywa „Procesy wewnętrzne” opiera się na usprawnieniu działania organizacji, poprawie komunikacji wewnętrznej oraz wdrożeniu nowoczesnego systemu IT. Wprowadzenie elektronicznego obiegu dokumentów pozwoli na zautomatyzowanie wielu działań. Poddane zostaną analizie obowiązujące procedury wewnętrzne, w tym planowana jest zmiana i wdrożenie sprawnego obiegu dokumentów. Podejmowane będą działania dążące do poprawy przepływu informacji, komunikacji wewnątrz Funduszu, jak również sprawnego zarządzania zasobami osobowymi i lokalowymi. Ponadto będzie kładziony nacisk na wprowadzenie nowoczesnego środowiska IT.

Cel operacyjny dla tej perspektywy: **Sprawne procesy wewnętrzne przy wsparciu nowoczesnego środowiska IT.**

IV.4.2 Perspektywa Rozwój

Perspektywa „Rozwój” opiera się na zapewnieniu warunków do rozwoju organizacji zarówno w sprawach bieżących, jak również perspektywicznych. WFOŚiGW w Warszawie będzie dążył do rozwoju w nowych obszarach m.in. w zakresie świadczenia usług doradczych, organizacji szkoleń. Powyższe wymaga stałej, kompetentnej, wykwalifikowanej i zmotywowanej kadry pracowniczej. Rozwój organizacji powinien być równoczesny z rozwojem nastawionego na współpracę zespołu.

Cel operacyjny dla tej perspektywy: **Kompetentna organizacja nastawiona na rozwój.**

V. System wdrażania Strategii działania

Wdrażanie „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na lata 2025-2028” opierać się będzie na opracowywaniu co roku, zbieżnych z jej zapisami, planów działalności wraz z planami finansowymi i innych dokumentów związanych z ustawową działalnością Funduszu. Wskazane w tych dokumentach działania będą sprawozdawane zgodnie z prowadzoną roczną sprawozdawczością z działalności.

Ważnym aspektem jest fakt, iż Strategia działania WFOŚiGW w Warszawie opiera się i jest spójna ze „Wspólną Strategią Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025-2028”. W celu realizacji Wspólnej Strategii utworzono hierarchiczną strukturę wdrożeniową, która składać się będzie z:

- **Komitetu Monitorującego**, w skład którego wejdą Prezesi wszystkich 17 funduszy;
- **zespołu roboczego ds. Wspólnej Strategii** składającego się z ekspertów pochodzących ze wszystkich 17 funduszy oraz obszarowych grup roboczych;
- **grup roboczych** pracujących pod kierunkiem lidera, wyłonionego z danej jednostki (poszczególne grupy będą się składać z wybranych pracowników funduszy).

Realizacja poszczególnych działań i zadań określonych we Wspólnej Strategii będzie monitorowana przez Komitet Monitorujący na podstawie przedkładanych okresowo sprawozdań z realizacji ww. dokumentu.

VI. Analiza Ryzyk

„Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na lata 2025-2028” jest dla Funduszu dokumentem strategicznym i wymaga analizy ryzyka. W związku z powyższym zidentyfikowane i zamieszczone w tabeli poniżej ryzyka odnoszą się do: właściwej perspektywy, celów oraz zadań, które będą realizowane przez WFOŚiGW w Warszawie w ramach przedmiotowej Strategii działania.

Każdemu ze zidentyfikowanych ryzyk przypisano prawdopodobieństwo jego materializacji oraz wagę (skutek) ryzyka. Obydwie te wartości określono w oparciu o 5-poziomową skalę - Mapę ryzyk, wykorzystywaną w WFOŚiGW w Warszawie w ramach analizy ryzyka w kontroli zarządczej oraz określono kryteria poziomu istotności ryzyka.

Mapa ryzyk

Skutek (S) Prawdopodobieństwo (P)	Niezna- czny (1)	Mały (2)	Średni (3)	Poważny (4)	Katastrofalny (5)
Bardzo rzadkie lub prawie niemożliwe (1)	1	2	3	4	5
Małe (2)	2	4	6	8	10
Średnie (3)	3	6	9	12	15
Duże (4)	4	8	12	16	20
Prawie pewne (5)	5	10	15	20	25

Kryteria poziomu istotności ryzyka (liczony prawdopodobieństwo x skutek):

Poziom	Ryzyko
1-5	Małe
6-9	Średnie
10-16	Duże
20-25	Bardzo duże

Tab. 7. Rejestr ryzyk do „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na lata 2025-2028”

LP.	OPIS RYZYKA	RODZAJ RYZYKA	PRAWDOPODOBIEŃSTWO MATERIALIZACJI RYZYKA	WAGA (SKUTEK) RYZYKA	POZIOM (ISTOTNOŚĆ) RYZYKA	ŚRODKI ORAZ DZIAŁANIA ZAPOBIEGAJĄCE	PERSPEKTYWA			
							INTERESARIUSZE	FINANSE	PROCESY WENETRNE	ROZWÓJ
							WYSOKA JAKOŚĆ OBSŁUGI I SPRAWNA KOMUNIKACJA	SPRAWNE I EFEKTYWNE ZARZĄDZANIE FINANSAMI	SPRAWNE PROCESY WENETRNE PRZY WSPARCIU NOWOCZESNEGO ŚRODOWISKA IT	KOMPETENTNA ORGANIZACJA NASTAWIONA NA ROZWÓJ
1	Niesatysfakcjonujący poziom komunikacji i obsługi wnioskodawców/beneficjentów	Operacyjne	3	2	6	- stała obecność w mediach społecznościowych celem promowania oferty programowej Funduszu, - zapewnienie adekwatnego kanału komunikacji dla wnioskodawców/beneficjentów programów masowych celem obsługi zgłaszanych problemów/pytań/uwag, - infolinia, - konsultacje w Biurze Funduszu, - badanie potrzeb i poziomu satysfakcji klienta	ŚREDNIE	N/D	N/D	N/D
2	Ryzyko negatywnego społecznego odbioru działalności WFOŚiGW w Warszawie	Strategiczne	2	2	4	- organizacja różnego rodzaju wydarzeń np. szkoleń i doradztwo, - terminowa realizacja zadań, - stałe zbieranie informacji zwrotnej i reagowanie na wyniki pozyskanej informacji	MAŁE	N/D	N/D	N/D
3	Nieadekwatność oferty WFOŚiGW w Warszawie w stosunku do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku/wnioskodawców/beneficjentów	Strategiczne	2	2	4	- regularne monitorowanie stopnia realizacji oraz zainteresowania programami, - badanie potrzeb rynku i implementacja koniecznych zmian, - poszerzanie oferty w celu dotarcia do nowych obszarów rynku	MAŁE	N/D	N/D	N/D
4	Brak płynności finansowej związanej z obsługą ogólnopolskich programów priorytetowych ze środków NFOŚiGW/zewnętrznych	Finansowe	2	2	4	- zapewnienie potencjalnych źródeł finansowania przed uruchomieniem programu, - wprowadzenie odpowiednich zmian do dokumentów określających zasady wypłat środków w przypadku niewystarczających środków z NFOŚiGW/zewnętrznych	N/D	ŚREDNIE	N/D	N/D
5	Brak optymalnego wykorzystania dostępnych środków w ramach oferty programowej	Finansowe	1	4	4	- sporządzenie planu finansowego, - bieżący monitoring wykorzystania środków	N/D	MAŁE	N/D	N/D
6	Utrata płynności finansowej	Finansowe	2	5	10	- bieżący/cykliczny monitoring realizacji planu działalności, w tym realizacji przychodów i kosztów działalności, - zgłaszanie potencjalnych zagrożeń i ich eliminacja	N/D	DUŻE	N/D	N/D

**Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
na lata 2025-2028**

7	Brak transparentnego zarządzania finansami	Finansowe	1	4	4	- wprowadzanie i aktualizowanie Polityki rachunkowości, - realizacja zdań zgodnie z zapisami polityki rachunkowości i pozostałymi przepisami prawa w przedmiotowym zakresie, - cykliczne przygotowywanie sprawozdań finansowych, - co roku w WFOŚiGW w Warszawie przeprowadzany jest przez biegłego rewidenta audyt	N/D	MAŁE	N/D	N/D
8	Brak wdrożenia odpowiednich narzędzi informatycznych do potrzeb wynikających z zapewnienia efektywnej realizacji Strategii działania	Operacyjne	1	4	4	- regularne monitorowanie potrzeb informatycznych i organizacyjnych oraz ich realizacja, - zakup nowych urządzeń teleinformatycznych spełniających aktualne wymagania	N/D	N/D	MAŁE	N/D
9	Ataki hakerskie (malware, phishing, ransomware)	Finansowe	3	4	12	- bieżące wdrażanie najnowszych rozwiązań systemowych z zakresu cyberbezpieczeństwa, - cykliczne sprawdzanie zastosowanych środków organizacyjnych i technicznych w zakresie IT, - regularne szkolenia pracowników	N/D	N/D	DUŻE	N/D
10	Niezadawalający poziom komunikacji wewnętrznej w WFOŚiGW w Warszawie	Operacyjne	3	3	9	- organizacja regularnych spotkań Zarządu z kierującymi komórkami organizacyjnymi i kierujących komórkami z pracownikami niższego szczebla - organizacja szkoleń dla pracowników - zmiana kultury i klimatu w organizacji	N/D	N/D	ŚREDNIE	N/D
11	Problemy z utrzymaniem i zatrudnieniem wykwalifikowanej kadry	Operacyjne	3	3	9	- ciągłe doskonalenie systemu wynagradzania, - umożliwienie podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników, - zmiana kultury i klimatu w organizacji	N/D	N/D	N/D	ŚREDNIE

VII. Spis rysunków, tabel i użytych skrótów

Spis rysunków:	str.
Rys. 1. Umiejscowienie Strategii działania WFOŚiGW w Warszawie na lata 2025-2028 w systemie planowania strategicznego funduszy	6
Rys. 2. Stan Funduszu w latach 2021-2023 (w tys. zł)	8
Rys. 3. Struktura wpływów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska w latach 2021-2023	9
Rys. 4. Przychody i wpływy WFOŚiGW w Warszawie w latach 2021-2023 (tys. zł)	9
Rys. 5. Koszty związane z dofinansowaniem przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska w latach 2021-2023 (tys. zł)	10
Rys. 6. Wydatkowanie środków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska w latach 2021-2023 w podziale na dziedziny (tys. zł)	11
Rys. 7. Wydatkowanie środków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska w latach 2021-2023 w podziale na formy dofinansowania (tys. zł)	12
Rys. 8. Średnioroczne zatrudnienie w WFOŚiGW w Warszawie w latach 2021-2023	13
Rys. 9. Struktura zatrudnienia WFOŚiGW w Warszawie na koniec 2023 roku w podziale na zakres realizowanych zadań (%)	14
Rys. 10. Cele operacyjne Strategii działania	28
 Spis tabel:	
Tab. 1. Wydatkowanie środków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska w latach 2021-2023 w podziale na dziedziny oraz formy dofinansowania (tys. zł)	12
Tab. 2. Programy priorytetowe realizowane we współpracy z NFOŚiGW w latach 2021-2023	15
Tab. 3. Liczba zawartych umów w latach 2021-2023 (szt.)	17
Tab. 4. Finansowanie ochrony środowiska w latach 2021-2023 na podstawie zawartych umów pożyczek i dotacji z uwzględnieniem podziału na środki WFOŚiGW w Warszawie oraz środki udostępniane przez NFOŚiGW (tys. zł)	17
Tab. 5. Finansowanie ochrony środowiska - wybrane wartości efektów środowiskowych finansowanych ze środków własnych WFOŚiGW w Warszawie (wartości wskaźników z umów zakończonych w danym okresie)	18
Tab. 6. Finansowanie ochrony środowiska (środki udostępnione przez NFOŚiGW) - w zestawieniu wskazano efekty osiągnięte wspólnie w ramach realizacji umów udostępnienia środków, które ewidencjonowane są przez WFOŚiGW i NFOŚiGW proporcjonalnie do zaangażowanych środków	18
Tab. 7. Rejestr ryzyk do „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na lata 2025-2028”	31